

ΗΘΗ ΚΑΙ ΘΕΙΜΑ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΩΝ ΜΑΣ

ΒΑΛΚΑΝΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΥΣ

Προλήψεις και δεισιδαιμονίες για σεισμώ. 'Η νεράιδες που σείουνε την γη. Τὸ νοῦ σας στὸ μαντίλι. 'Η πυροστιά και τὸ καζάνι ἀλεξίσειστα. 'Η πέντε ἀδελφάδες τῆς Βοσνίας. 'Η Βαλκανιδιά και ὁ συμβολισμὸς τῆς. Σχέσεις σεισμῶν καὶ... χαμομηλιῶν. Πότε ἕνας τόπος εἶναι στερεός. 'Η Μισοπεντηκοστή και τὰ ἀδειανὰ τσουβάλια. 'Ενα σακκὶ που τρώει... ἀστέρια. Πῶς νὰ γλυτώνουν ἀπὸ τοὺς σεισμούς. Μάγια Βελιγραδινά. Οἱ κοκκινωμάλληδες και ἡ πρσινομάτες. Μαλλιά που γίνονται δένδραγαλιές. Γιατί δὲν σείεται πλέον ἡ γῆ στὴ Νίσσα τῆς Σερβίας.

'Η Σερβία δὲν ὑποφέρει και πολὺ ἀπὸ τοὺς σεισμούς, γιὰ τοῦτο, ἴσως, ὁ λαὸς στὸ παροικρώτερο κοῦνημα τῆς γῆς, τρομάζει πρὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς 'Ελλήνας, που εἶναι... μαθημένοι!

Κατὰ τοὺς Σέρβους οἱ σειμοὶ προσέρχονται ἀπὸ τὶς «Μελίτσες» που εἶναι ἕνα εἶδος λευκῆς νεράιδας, ἡ ὁποία στήγουν κοῦνες και κουνιούνται μέσα στὴ γῆ, ἐνῶ ἔχουν ἀπλώσει ἀπάνω στὰ δέντρα, στοὺς θάμνους και στὴ γλῶσση τὰ ἀόρατα μαντίλια τους γιὰ νὰ στεγνώσουν.

'Αν κανένας ἀπρόσεχτος διαβάτης τῆς νύχτας ἢ τοῦ μεσημεριοῦ πατήσει τὰ μαντίλια αὐτά και τὰ λερώσει, ἢ κούνια τῆς Μελίτσας κόβεται, ἡ νεράιδα πέφτει βαρεία στὸ χῶμα, σείεται ἢ γῆ στὸ πέσιμό της και παθαίνουν ζημιές μεγάλες τὰ σπίτια και τὰ χωριά!

Γιὰ τοῦτο, καλὸ θὰ εἶναι, ὁποῖος γυρίζει τὰ μεσημέρια στοὺς ἀγρούς, νὰ κρεμάει στὴν καλτοδετὰ του ἕνα μπουκέτο ἀπὸ «ρανοῦνκουλου», (βατάχια, νεροπούλες), κατὶ χίτρινα ζωηρὰ λουλούδια ἄγρια που φυτρώνουν κοντὰ στὰ ὄρη και στὶς πηγές. Οἱ «ρανοῦνκουλου» ὡς παραπάδια που εἶναι τοῦ νεροῦ, βλέπουν που εἶναι τὰ μαντίλια ἀπὸ τὶς Μελίτσες ἀπλωμένα, καὶ ἐμπροσθίζουν τὰ βήματα τοῦ διαβάτη νὰ τὰ πατήσει.

Πρέπει ὅμως τοὺς «ρανοῦνκουλου» αὐτοὺς νὰ τοὺς δρέψη κανεὶς πρῶτ, παρὰ πολὺ πρῶτ, που εἶναι καθαρὰ τὰ μάτια τους, πρὶν βγεῖ ὁ ἥλιος και τὰ θαμπώσῃ μὲ τὸ φῶς τους.

'Επίσης ὅταν γίνεται σεισμός, ἀπάνω στὴ Μητροβίτσα, ὅσες νοικοκυρές ἔχουνε τὴν ψυχραιμία βγάζουν στὸ ὑπαίθρο ἕνα καζάνι και μιά πυρωσιά και λένε.

Μὲ τρία πόδια ἡ πυρωσιά
παταεὶ στὴ γῆ πρὸ στερεά,
καὶ ἕναν κάζανο βαστά,
καὶ οὕτε τρέμει οὔτε κουνιέται,
σεισμός, κακό, δὲν συλλογιέται...

Πυρωσιά, ταμπίδα και φυτάρ' βγάζουν ἐπίσης ἔξω στὴν αὐλὴ και ὅταν πέφτει χαλάει ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Στὴ Βοσνία ὅταν γίνῃ σεισμός, τὰ χορίτια πιάνονται μέση μὲ μέση, σφίγγονται δυνατὰ και γυρίζουν ἕνα περιεργὸ ἀργὸ συρτὸ χορὸ, ἀργοκίνητο και λιχνιστικό, λέγοντας κατὰ ἐλευθερὴ μετάφραση τὸ κάτωθι τραγούδι:

Πέντε ἀδελφάδες ἡμασταν
σφιχτὰ ἀγκαλιασμένες,
και δρόμο - δρόμο πήγαμε,
μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν χάρη.

Σκύβει, λιγάκι ἡ δεξιὰ,
ἢ ἄλλες τὴν κρατοῦνε
Σκύβει λιγάκι ἡ ἀριστερὴ
ἢ ἄλλες τὴν βαστάζουν.

'Η γῆς τρέμει και δέρνεται,
καὶ ἡ ὄμορφη κρατιέται,
σφίγγουν, ἀνοίγουν τὰ βουνά,
μὰ ἡ λυγερὴ δὲν σείεται.

'Αφρίζουν οἱ νεροσυρμές
ἢ ἡ κορασιὰ βαδίζει,
ὡσαν λαμπὰδα ἐκκλησιῶς
και στερεὴ σὰν θρόνος.

Γιατ' ἔχει τοῦ Θεοῦ εὐχὴ
καὶ ἀγάπη τῶν γονιῶν τῆς,
που στερεώνουν θῆμελα
και σφίγγουνε σὰν πέτρες!...

'Επειτα δὲ πηγαίνουν στοὺς κορυφὸς παλῶν βαλκανιδῶν, που θεωροῦνται ἐκεῖ τὰ πρὸ στερεωμένα και θαυροζωμένα δέντρα και ἀφιερώσουν κατὰ ἀπὸ πάνω τους. 'Ενα μικρὸ σταυρὸ, κανένα μικρὸ νόμισμα.

Στὴ Βουλγαρία πιστεύουν οὐ στὴ γῆ ὅπου φυτρῶνε ἀφθονοὶ χαμομήλι, σειμοὶ δὲν γίνονται. Κατὰ μιά παλιὰ Βουλγαρικὴ παράδοσι τοῦ Κιουσενδῆ, τὰ χαμομήλια εἶναι τὰ προβατάκια τοῦ Θεοῦ, που τὰ βγάζει στὴ γῆ και τὰ βοσκάει.

Οἱ σειμοὶ που ταράζουν τὴ γῆ, πικραίνουν τὸ νερὸ, βγάζοντας νερὸ μὲ θείαφι και κατράμι ἀπὸ τὰ σωθικά της. Γιὰ

τοῦτο ἔχουν και μιά παροιμία, που τὴν λέν, ὅταν θέλουν νὰ δηλώσουν οὐ ἕνα ἔδαφος εἶναι στερεὸ πολὺ.

Τόπος στερεός, σὰν χαμομηλότοπος.

Στὰ Βλάχικα χωριά τῆς Μακεδονίας, ἕαν ἕνα χαλκοματένιο σκεῦος μένει τὴ νύχτα ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, κατ' οὐδένα λόγον ἐλιτρέπει νὰ τὸ μπάσουν μέσα, ἕαν τοῦτο εἶναι μεταχειρισμένο. Γιατὶ πιστεύουν οὐτὶ τὰ κακὰ πνεύματα γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ μπουτύν μέσα στὰ σπίτια και νὰ κάνουνε κακό, τρυπώνουν μέσα στὰ σκεῦα αὐτά, καὶ ἔτσι μπαίνουν στὰ σπίτια...

Στὸ Βανάτο τῆς Σερβίας, κάθε μεσοπεντηκοστή, τὴν ὁποία ἐκεῖ λέρα λένε «Ρουζα» δὲν τρῶνε κρέας οἱ νιοπαντρες, οὔτε σκουπίζουν, οὔτε φύλλα κόβουν.

'Επίσης κρεμοῦν ἀδεια σακκιά ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια τους, γιὰ νὰ ἀποτρεφθοῦν τὸ κακὸ τῶν σεισμῶν ἀπὸ τὴν περιοχὴ τους. Τὰ σακκιά αὐτά πρέπει νὰ μένουν τρεῖς νύχτες ἀνοικτὰ στὸν ἄερα, στὸ ὑπαίθρο, γιὰ νὰ «χορταίνουν ἀστέρια».

'Όταν ὅμως τύχῃ νὰ εἶναι πανσέληνος ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες, τότε κρεμῶνται και πάλιν τὰ σακκιά, ἀλλὰ μόλις πέγει ν' ἀνατείλῃ τὸ φεγγάρι, τοὺς δένουνε τὰ στόματα.

Φαίνεται οὐτὶ πρέπει νὰ χορταίνουμε μὲν ἀστέρια, ἀλλὰ νὰ...νηστεύουν τὴν σελήνη!

Στὸ Βελιγράδι τὸν παλιὸ καιρὸ, ὅταν ἔκανε σεισμός, ἡ γυναίκες ἐπρεπε νὰ σταθοῦν κάτω ἀπὸ τὶς πόρτες, νὰ δαγκώνουν τὰ τοιμπερία τους και νὰ μετροῦν ἀπὸ τὸ ἕνα, ἔως νὰ τελειώσῃ τοῦ σεισμοῦ ἡ δόνησις. Τότε στὸν ἀριθμὸ που μέιναν, νὰ ποῖνε 14, πέρνουν δεκατέσσαρα σπιρὰ ἀπὸ κρηθάρι και τὰ πετᾶνε μέσα στὸ πηγάδι τῆς αὐλῆς και λένε:

'Εκεῖ νὰ μέινῃς, νὰ βλαστήσῃς,
ἐκεῖ νὰ πέσῃς και νὰ κνταστῇς,
και στὸν ἀπάνω κόσμο,
ποτὲ νὰ μὴν ἐβγῇς.
καὶ ὅσο τὸ βλαστάρει σου,
ὁ ἄνεμος κουνάει,
τόσο νὰ ξανακουνηθῇ ἡ γῆς!..

Στὴ Μητροβίτσα πιστεύουν οὐτὶ ὅσοι ἔχουνε πράσινα μάτια και κόκκινα μαλλιά προκαλοῦνε σεισμούς και κεραυνούς. Γιὰ τοῦτο τὰ μαλλιά τους, που τὰ κόβουν, ὅταν πᾶν νὰ κουρευθοῦν, δὲν τ' ἀφήνουν νὰ πέσουν καταγῆς, ἀλλὰ τὰ μαζεῦνουν μὲ προσοχὴ, νὰ μὴν πέσῃ οὔτε τρίχα και τὰ πετοῦνε στὴ φωτιά.

Πιστεύουν δὲ ἀκόμα οὐ κοκκινὴ τρίχα ἀπὸ πυρὸξανθὴ γυναίκα που θὰ πέσῃ καταγῆς και δὲν θὰ τὴν δοῦνε νὰ τὴν κάψουν, γίνετα μεγάλο φεῖδι, που στὴν 'Ελλάδα λέγεται «δεντρογαλιά». Τὰ φεῖδια αὐτά ὅμως, δὲν εἶναι δηλητηριώδη, ὅπως μερικεῖς... πυρὸξάνδρες γυναίκες, ὅπως λέει καὶ ἕνα παλιὸ 'Αρβανίτικο τραγούδι.

Στὰ μέρη τῆς Νίσσας πάλι, ὅταν γίνετα σεισμός ἐξερμεῖον τὶς ἄγες εἰκόνας ἀπὸ τὸν τοῖχο και τὶς στερεώνουνε καλὰ, ἀπάνω σ' ἕνα τραπέζι ἢ σ' ἕνα κομμάτι. 'Ετσι στερεομένον τῶν εἰκόνων, νομίζουν οὐτὶ... στερεώνεται και ἡ γῆ.

Βελιγράδι

Ρουζίτσα Σερμπολόβε

ΔΟΥΛΟΣ ΤΩΝ ΔΟΥΛΩΝ !..

Μιά μέρα ὁ Μέγας 'Αλέξανδρος μιλῶντας μὲ τὸ Διογένη τοῦ εἶπε:

— Εἰμαι ὁ κυρίαρχος τοῦ κόσμου!

— Εἶμαι ὅμως και δοῦλος τῶν δούλων μου, ἀποκρίθηκε ὁ Διογένης.

Καὶ ὅταν ὁ 'Αλέξανδρος τοῦ ζήτησε νὰ μᾶθῃ γιατί, ὁ κυνικός φιλόσοφος τοῦ ἀποκρίθηκε:

— Γιατὶ ἐγὼ ἔχω ὑποτάξει και δαμάσει ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐλαττώματα τῶν ὁποίων σὺ εἶσαι δοῦλος.

